

KULTUR 9 december 2020 17:59

Spara

Nils Funcke: Sverige ska inte ha ett sanningsministerium

Det nya mediestödet får kritik efter att det delats ut till ytterhögersajter som anklagas för oetiska metoder. Men kraven om ökad statlig styrning är illavarslande, skriver tryckfrihetsexperten Nils Funcke.

Nils Funcke

Tryckfrihetsexpert, Publicistklubbens representant i Mediernas etiknämnd



Kulturminister Amanda Lind (MP) har uppmanats att se över reglerna.

Bild: Jessica Gow/TT

→ **Det här är en kulturartikel.** Analys och värderingar är skribentens egna.

Sedan presstödet infördes 1971 har kreativa tidsningsdirektörer mjölkat systemet på pengar. Stödet

infördes för att rädda krisande socialdemokratiska och centerpartistiska tidningar. Tidningsdöden bromsades men stoppades inte.

ANNONS

Om våra annonser

Inte minst under pandemin har statsråd och politiker uttryckt sin övertygelse om betydelsen av fria medier. När de vill vara extra högtidliga beskriver de pressfriheten som en hörnsten i demokratin. Nya stöd införs.

Även om presstödet är en främmande fågel i den svenska tryckfrihetstraditionen har det utformats för att vara blint för själva innehållet. Ansökningar om stöd har prövats mot tydligt mätbara faktorer som upplaga och periodicitet. Undantaget är etermedierna och i synnerhet public service-företagen som är genomreglerade och där grundlagarna öppnar för en myndighetstillsyn av innehållet genom Granskningsnämnden för radio och tv.

Det nya mediestödet 2019 innebar en stor förändring. Utöver vissa formella, fyrkantiga och därmed mätbara krav ska endast de medier som "följer god medieetisk sed" få del av det nya stödet.

En förutsättning för att avgöra den etiska nivån för en webbtidning är att själva innehållet måste värderas. Mediernas egna publicitetsregler liksom den självgranskande verksamheten (med Allmänhetens medieombudsman och Mediernas etiknämnd) har lyfts in i reglerna för att underlätta Mediestödsnämndens prövning.

Den statliga etikprövningen riskerar tilltron till och självständigheten hos mediernas självreglering. Det är illa. När mediestödet infördes varnades för att nya krav var att vänta.

Det gick fortare än väntat innan propåerna dök upp.





Mediestrategen Brit Stakston är ledamot i Mediestödsnämnden. Hon anser att den nuvarande etiska prövningen är otillräcklig.

Bild: Simon Rehnström/SvD/TT

I DN 9 december kräver Brit Stakston, ledamot i Mediestödsnämnden, att regeringen inför nya krav. Måltavlan för hennes framstöt är "det växande ekosystemet av högerytterkantsmedier". Den nuvarande prövningen med en helhetsbedömning av den etiska nivån är otillräcklig, enligt Stakston. Hon vänder sig bland annat emot att en publikation kan få stöd även om innehållet till exempel "bygger på lögn" och "oetiska arbetsmetoder", trakasserier eller intervjuer som görs på falska premisser.

Mediestödsnämnden ska inte utvecklas till ett statligt sanningsministerium med rätt att skilja på sant och falskt, etiska och oetiska publiceringar, acceptabla och oacceptabla arbetsmetoder. Det är och bör förbli något som kännetecknar auktoritära stater.

Det är en tidsfråga innan etikprövningen som infördes med mediestödet även kommer att omfatta det traditionella presstödet. Det har regeringen aviserat om vid flera tillfällen. Risken finns att steget efter en etikprövning även blir att mediestöd kopplas till ett "demokratikrav".

Det är visserligen inte en konstitutionell rättighet att få statligt stöd. Men reglerna är ändå styrande inom ett område där statlig styrning inte borde förekomma. De premierar vissa genom att särbehandla andra utifrån innehållet och det rimmar illa med den i yttrandefrihetsgrundlagarna grundläggande etableringsfriheten.

Staten ska hålla armslängds avstånd till styrande stöd. Den fria åsiktsbildningen stimuleras bäst genom generellt verkande åtgärder som exempelvis skatter och momssatser. Medan avvikelser i form av förtal, trakasserier och hot fångas upp av lagar och regler som gäller för såväl etablerade som alternativa medier.

Dela

Tweeta

CORONAPANDEMIN 12 december 2020 12:00

Spara

Färre danskar reser till Skåne – ändå vill regionrådet stänga gränsen

Resandet över Öresund har minskat dramatiskt och de stora shoppingcentrumen säger att danskarna mestadels lyser med sin frånvaro. Men regionrådet Gilbert Tribo (L) vill ändå att gränsen mot Danmark stängs om den höga smittspridningen fortsätter.